

Kairos in die MIV/vigs-krisis

Willie van der Merwe

Die NG Kerk het in 2002 'n roepingsverklaring aanvaar waarin die kerk hom verbind om saam te werk aan oplossings vir die krisis waarmee die Suider-Afrikaanse samelewing worstel.

Dié krisis sluit in alle vorms van geweld, die geweldige omvang van armoede en hongersnood, die gevolge van die vigs-pandemie en die gebrek aan respek vir mense, diere en die omgewing.

Een van die metafore waarmee die NG Kerk sy roeping in Suider-Afrika definieer is genesing. In 'n streek waar honderde mense daagliks as gevolg van vigs sterf en duisende kinders jaarliks deur dié siekte wees gelaat word, is dit uiteraard 'n heel gepaste metafoer.

In die roepingsverklaring verklaar die kerk sy begeerte om 'n verskil te maak. Hierdie artikel wil help nadink hoe die NG Kerk, en spesifiek gemeentes, hierdie roeping ten opsigte van die MIV en vigs kan waar maak.

Dit is egter eers nodig om kortliks 'n oorsig te gee hoe die NG Kerk sy betrokkenheid by die MIV- en vigs-pandemie in Suider-Afrika die afgelope dekade verwoord het. Vir die doeleindes van dié artikel word slegs op die besluite van die Algemene Sinode gefokus.

Sinodebesluite

Reeds in 1994 roep die Algemene Sinode gemeentes en gemeentelede op om met die grootste liefde en pastorale bewoënheid na mense met MIV en vigs uit te reik.

Die sinode van 1998 boekstaaf opnuut sy kommer oor die snelle verspreiding van MIV en vigs spreek die oortuiging uit dat 'n sterk voorkomingsaksie nodig is. Gemeentes word versoek om openhartig met die jeug gesprek te voer.

Die volgende sinode (2002) het verder gegaan en 'n verklaring uitgereik waarin die standpunt van die NG Kerk verwoord is. Dié verklaring begin met 'n belydenis waarin die kerk 'n houding van ontkenning, vooroordeel en onkunde erken. Dit gaan voort met 'n onderneming om deernis te betoon aan alle mense wat met MIV en vigs leef, om die verspreiding van MIV te bekamp deur die bou van Bybelse morele waardes,

om die omstandighede wat die vinnige verspreiding van die MIV-infeksie aanwakker, teen te werk, en om met ander rolspelers saam te werk.

Gedurende 2004 word dié verklaring opgevolg met 'n omvattende strategie vir die NG Kerk, die *Goeie Herderstrategie*. Gemeentes, ringe en sinodes word weer eens opgeroep om hulle roeping ten opsigte van MIV en vigs te aanvaar en uit te leef en sinodes versoek om eie strategieë te ontwikkel en te implementeer.

Uit dié uiters kursoriese oorsig raak dit duidelik dat die NG Kerk duidelik verstaan dat dit 'n roeping ten opsigte van die MIV- en vigs-krisis in Suider-Afrika het. Die Kerk besef ook sy tekortkominge en vooroordeel en wil daaraan werk.

Die kritiese vraag bly egter: Hoe betrokke is die NG Kerk wel en wat is die impak van van hierdie betrokkenheid?

Die antwoord op die vraag is nie voor die hand liggend nie. Uit navorsing van verlede jaar oor die persepsies wat Suid-Afrikaners van die kerk se betrokkenheid by MIV en vigs het, blyk dit dat die indruk steeds bestaan dat die kerk nie genoeg daarvoor doen nie (Van Dyk en Van Dyk, 2007:693).

Hierdie tendens kom ook in die NG Kerk self voor. Volgens *Kerkspieël 2006*, 'n ondersoek wat intern in die NG Kerk gedoen is, rapporteer slegs 35% van die gemeentes by wie navraag gedoen is dat hulle iets spesifieks ten opsigte van vigs doen (Bisschoff, 2008).

Dit bring ons gevolglik by die spesifieke vraag: Wat behoort die NG Kerk te doen om 'n verskil te maak, soos die verbintenis in die roepingsverklaring vra?

Luister na God, mekaar en ander

Die NG Kerk is in 'n luisterseisoen omdat ons graag wil hoor wat God vir sy kerk in hierdie uitdagende tyd wil sê, ook oor die vigs-krisis. Die eintlike vraag is: Hoe sien God mense wat ly en in nood is as gevolg van MIV en vigs?

Die antwoord lê wyer as net wat ons self in die Woord hoor. Daarom is dit nodig dat ons ook na die storie van ons broers en susters luister wat deur vigs geïnfekteer en geïmpak is.

Ons behoort ook te luister na wat in ander kerke aan die gang is en moet deeglik kennis neem van die magdom navorsingsresultate wat daagliks groei. Betroubare en volledige inligting is 'n belangrike komponent van die kerk se respons op die vigs-krisis.

Teologie van hoop, liefde en omgee

Van Wyngaard (2006:267) meen dat die krisis van MIV en vigs so groot is dat hy en ander skrywers praat van

Na bl 5

heid bevestig die verkeerde idee dat die MIV-pandemie iets buite die kerk of gemeente is. Verder kommunikeer dit dat daar 'n vrywillige keuse gemaak kan word. Byvoorbeeld: As iemand vir my sê daar is nou “'n goeie geleentheid” om geld op die aandelebeurs te maak, is ek nie daardeur verplig om aandele te koop nie.

Die MIV-pandemie is veel meer as 'n geleentheid vir die kerk – dis die kerk se uitdaging of toets (vergelyk die Engels “challenge”). Dis 'n kairos-moment vir die kerk – 'n oomblik van waarheid.

“Gaan vir 'n MIV-toets!” is 'n baie belangrike oproep in hierdie tyd. “Maak seker wat jou MIV-status is!” Dis reg, maar moenie vergeet dat MIV reeds vir jou en jou gemeente toets nie. Die vraag is: Is jy/julle positief betrokke by die pandemie?

Mense wat nie hoop het nie, loop 'n hoër risiko op MIV-infeksie. MIV beroof mense wat met MIV lewe van hulle hoop – met negatiewe gevolge vir hulle gesondheid.

Petrus sê ons moet gereed wees om 'n antwoord te gee oor die hoop wat in ons leef (vgl 1 Pet 3:15). Die MIV-pandemie vra op verskeie maniere wat hierdie hoop beteken:

- Mense wat met MIV leef en hulle wat aan vigs sterf, vra: “Verduidelik asseblief die hoop waarvan julle so

baie praat!”

- Mense wat kwesbaar is en hulle wat skynbaar hulle self aan risiko blootstel, vra dit ook.

- Mense wat by die pandemie betrokke is, vra wat hierdie hoop beteken. Baie van hulle is vrywilligers wat ander help terwyl hulle self hulp nodig het. Baie van hulle is reeds uitgebrand ná jare se betrokkenheid by 'n skynbaar uitsiglose situasie. Daarom verlang hulle na lewende hoop.

- Mense wat onbetrokke is, vra ook wat hierdie hoop beteken. Een van die baie redes waarom mense nie betrokke raak nie, is omdat hulle self sonder hoop is. “Hoekom sal ek betrokke raak by 'n situasie wat skynbaar uitsigloos is?” vra hooplose mense.

As ons die lewende hoop het – wat ontspring uit die opstanding van Jesus uit die graf (vgl 1 Pet 1:3) – hoef ons nie daarvan weg te skram om positief betrokke te wees by die MIV-pandemie nie.

Terwyl die liefde van Christus ons dring, en die wete dat ons die liggaam van Christus is ons motiveer, gee die hoop ons moed en wys dit die koers aan van hóé om daadwerklik betrokke te wees.

- *Nelis du Tòit het sy loopbaan begin as leraar van die VGK Kaapland en is tans voltyds in diens van CABSA as bestuurder.*

Kairos in die MIV/vigs-krisis - Van bl 3

'n kairos-moment wat bereik is. Die kerk het nou 'n teologie nodig om sy respons op die krisis te rig en te begelei.

So 'n teologiese besinning op hoop, liefde en omgee sal minstens oor vier sake leiding moet gee.

- Die siening dat vigs die straf op die sonde van promiskuiteit is. Hierdie siening vorm dikwels die basis vir die marginalisering en stigmatisering van mense wat MIV-geaffekteer is of vigs het.

- Seks en seksualiteit is 'n gawe van God.

- Die posisie van vroue en kinders en die misbruik en geweld teen hulle.

- Die belydenis dat die kerk die een liggaam van Christus is. Talle skrywers meen dat dit juis die motivering is waarom die kerk solidêr behoort te wees met ons broers en susters wat deur MIV geïnfekteer en geaffekteer is en waarom die taal van “hulle” en “ons” nie gebruik darf word nie.

Saam met ander

Volgens die roepingsverklaring glo die NG Kerk dat dit nodig is om saam met alle ander Christene hande te vat in die stryd teen MIV en vigs. Ek sou dit graag wou neem om ook samewerking met die owerhede en ander organisasies in die samelewing in te sluit. Suid-Afrika het in 2007 'n vyf-jaar- strategiese plan vir die stryd teen MIV en vigs aanvaar waarin daar spesifieke voorsiening

gemaak word vir die rol van die godsdienste sektor. Samewerking met die staat en ander organisasies hoef nie te beteken dat die kerk sy waardes en etos moet prysgee nie; intendeel, dit skep myns insiens nóg 'n ruimte vir die kerk om diens te betoon.

Die roepingsverklaring word afgesluit met 'n oproep aan gemeentes om opnuut “sout van die aarde” en “lig van die wêreld” te wees. Schoeman (2002:479) meen dat die kerk dit slegs kan doen as dit luister en luisterend die-naar word in 'n wêreld wat ly aan die gevolge van vigs.

Bronnelys

1. Bisschoff, J. 2008. *Sewe 'reuse' en die NG Kerk: 'n turksy...?* Kruisgewys, April 2008.
2. De Lange, F. 2006. *Confessing and embodying justice: About being a confessing church vis-a-vis HIV/Aids*. NGTT. Jrg 47 (1&2).
3. Schoeman, LG, Verster, P en Kritzinger, JJ. 2002. *Die wit kerk en swart nood: Is daar nog sout in die soutpot oor? Opmerkings oor die betrokkenheid van die wit kerk by die MIV/vigs pandemie in Suid-Afrika*. VERBUM ET ECCLESIA Jrg23(2).
4. Van Dyk, PJ en Van Dyk, AC. 2007. *Does the church deliver? Perceptions amongst South Africans about the role of the church in the HIV/AIDS field*. VERBUM ET ECCLESIA Jrg 28 (2).
5. Van Wyngaard, A. 2006 *Towards a Theology of HIV/AIDS*. VERBUM ET ECCLESIA Jrg 27(1).

- *Willie van der Merwe het sy bediening in die VGK Kaapland begin, was die hoof van die MTR Smit Kinderhuis in die Oos-Kaap, PSD in die Wes-en-Suid-Kaap en is tans die sekretaris van die Algemene Diensgroep Diens en Getuienis.*